MERE FAIR BEVÆGELIGHED END FRI BEVÆGELIGHED

- Seks konkrete forslag til, hvordan udenlandsk arbejdskraft sikres imod social dumping

1 Mere fair bevægelighed end fri bevægelighed

EU-skepsis breder sig i Europa

Når store dele af helt almindelige europæiske arbejdere vender EU ryggen og stemmer på EU-kritiske partier, og dermed også vender de traditionelle politiske partier ryggen, så skyldes det i høj grad, at tilliden til EU som politisk system er eroderet.

Det er ikke mindst konsekvenserne af arbejdskraftens frie bevægelighed, hvor lønmodtagere spilles ud imod hinanden på tværs af grænser i en evig kamp for at trykke løn- og arbejdsvilkår, som har rykket på folks tillid til EU som politisk system. Europæerne, herunder danske arbejdstagere i almindelighed og bygningsarbejdere i særdeleshed, er usikre i deres hverdag og frygtsomme for deres fremtid.

I udgangspunktet er den fri bevægelighed god. Den fri bevægelighed skaber store værdier og ikke kun for virksomhederne. Men det er nødvendigt, at de frit bevægede, der skaber disse værdier, sikres reelle rettigheder. I den måde som den fri bevægelighed praktiseres på, er der en ubalance mellem den fri bevægelighed og de reelle rettigheder, som de frit bevægede har.

Der er behov for konkrete løsninger på de problemer, som den vandrendende arbejdskraft og udstationeringen skaber. Disse problemer er blandt den kraftigste næring til EU-skepsis – for ikke at sige modstand.

Fagbevægelsen gør en stor indsats

Vi forsøger at dæmme op for "social dumping" igennem overenskomsterne og med de mange fagretslige afgørelser, som vi har fået i forhold til udenlandsk arbejdskraft. Det er sket med nogen succes. Det er en vej, som vi naturligvis ufortrødent vil fortsætte ad. Imidlertid kan den danske model ikke stå alene i forhold til at løse de problemer, som den fri bevægelighed skaber. Politikerne må også påtage sig deres del af opgaven og ansvaret.

EU-initiativer forværrer social dumping

Igennem årene har EU taget en række initiativer for at fremme den såkaldte arbejdsmobilitet i Europa. Dette er dybest set sket uden, at man har forsøgt at regulere og forbedre de kummerlige forhold og den reelle retsløshed, som udenlandske arbejdere oftest mødes med. I stedet for at prøve at forhindre social dumping og skabelsen af et europæisk pjalteproletariat, så fremturer EU-Kommissionen stadigvæk med det ene forslag efter det andet, som kun vil gøre ondt værre. Hvis nogen går og tror, at EU-kommissionen er gået i stå, så gælder det på ingen måde, når det kommer til at fremme social dumping!

Flygtningestrømmen til EU har naturligvis også en effekt. Ikke kun fordi der kommer mange flygtninge, men fordi de i nogle EU-lande arbejder illegalt og under kummerlige vilkår, og dermed er med til at forstærke den negative spiral af dårlige løn- og arbejdsvilkår.

Almindelige arbejdere oplever ikke EU som garant for tryghed

Vi hører ofte, at EU skepsis er misforstået og baseret på falsum. Der er imidlertid en række konkrete, håndgribelige og nutidige problemstillinger for helt almindelige europæiske arbejdere, som bliver truet på deres job af arbejdstagere, der udnyttes, underbetales, snydes for sociale sikringer og lever en farlig og fornedret tilværelse uden reelle rettigheder. Mange almindelige arbejdere oplever, at købekraften falder, at ens børn ikke kan få en uddannelse, at de ikke kan få en tidssvarende bolig og er særdeles usikre på fremtiden. De oplever ikke, at EU hjælper dem til at skabe større økonomisk lighed, skabe større social sikkerhed og tryghed. De oplever det stik modsatte. Derfor er det også meget naturligt, at der reageres imod et politisk system, som ikke leverer den vare, som folk ønsker.

EU-skeptiske partier vinder frem

De traditionelle politiske partier i Europa skal passe på, at det ikke er andre politiske strømninger, der render med denne dagsorden. Vi har allerede set, hvordan den første præsidentvalgrunde i Frankrig gav ca. 50 pct. af stemmerne til EU-skeptiske kandidater. At Macron så vinder stort i anden valgrunde er mindre væsentligt i den sammenhæng. Det er vigtigt at holde sig for øje, at de fleste franskmænd udtrykker deres primære politiske præference i første valgrunde. Man skal nok ikke regne med, at franskmændene lige pludselig er blevet mindre EU-skeptiske.

I England så vi, hvordan det gik med Brexit. I Tyskland har de to største partier CDU og SPD lidt valgnederlag, mens især EU-skeptiske partier er kommet styrkede ud af valget. I Holland fik man 13 partier i parlamentet ved det seneste valg. I Italien har man netop fået en særdeles EU-skeptisk regering bestående af Femstjerne-Bevægelsen og Legaen. I Østrig har man en ikke mindre EU-skeptisk regering. I Spanien er der massive politiske protestbevægelser i form af Podemos og Ciudadanos, som også har godt tag i vælgerbefolkningen. Regeringerne i Polen og Ungarn har ikke de bedste ry, når det gælder borgerrettigheder og helt almindelige demokratiske spilleregler og retsprincipper. Herhjemme og i resten af Norden mangler vi heller ikke EU-kritiske røster på de politiske yderfløje. Røster, der har et godt tag i de nordiske befolkninger.

Farligt at afskrive nye vinde som betydningsløse

Det er for nemt og letkøbt at afskrive disse strømninger som populistiske og uden reel betydning. Det er decideret farligt at italesætte deres vælgere som dumme og affeje deres bekymringer som udtryk for manglende viden og indsigt.

Det er på ingen måde sikkert, at disse EU-skeptikere og politiske protestbevægelser har de rigtige svar, men de har ramt en folkestemning, der er opstået i kølvandet på EU-Kommissionens og regeringernes ansvarsløshed i forhold til arbejdskraftens frie bevægelighed og på, at de traditionelle politiske partier og politiske strømninger i Europa ikke har kunnet løse opgaven, men derimod er ansvarlige for problemernes opståen!

Det er absolut nødvendigt at tage europæiske lønmodtageres bekymringer og problemer alvorligt og komme med reelle udspil til at imødegå problemerne. Det er ikke farligt at tale om problemerne med den fri bevægelighed. Det er langt farligere at tie af angst for at skabe modvilje mod EU. Meget tyder på, at man opnår det præcis modsatte!

Stor variation i holdningerne blandt EU-staterne

En række medlemsstater er godt tilfredse med at kunne eksportere deres arbejdskraft. For så er de fri for at forholde sig til, at de skal beskæftiges derhjemme. Regeringer og myndigheder i disse lande er ekstrem modvillige overfor at medvirke til, at social dumping kan imødegås og sikre reel ligebehandling. Der mangler effektive, fælles europæiske værn imod udnyttelsen af migrantarbejdere. Der mangler myndighedskontrol, og der mangler konsekvens. Hele dette morads har fået navnet 'social dumping', og EU-Kommissionens vedholdende fokus på arbejdskraftens mobilitet er den store synder. De regeringer og traditionelle politiske partier, der falder som fluer, har ikke kunnet sætte en stopper for EU-Kommissionen og ligger nu, som de har redt. De har nemlig selv vedtaget alle de direktiver og forordninger, der gør social dumping mulig!

EU-Kommissionen vil eksempelvis lempe ***Bluecard-ordningen***, der regulerer tredjelandes statsborgeres adgang til EU-arbejdsmarkedet. Kvalifikations-, kompeten-

ce- og indkomstgrænserne skal sænkes. Hensigten er at skaffe endnu mere arbejdskraft til EU. Et øget arbejdskraftudbud fra 3. lande presser de hårdt prøvede EU-arbejdstagere endnu mere, og vil føre til endnu større utilfredshed. Men er der ikke ledige nok at tage fra EU-landene?

Under overskriften ***'smart regulering'*** vil EU-Kommissionen også gøre op med Minimumsdirektiver. Det problematiseres, når medlemsstater går længere end direktiverne kræver og der er stærke viljer på arbejdsgiversiden, der vil gøre det mere besværligt for medlemsstaterne at øge beskyttelsen af forbrugere, miljøet og arbejdstagere. Den danske regering er særdeles aktiv på dette felt og har nedsat et "Råd", der arbejder for, at Danmark kun lige akkurat holder minimumsreglerne. Dette til trods for, at øget beskyttelse udtrykkeligt er nævnt i Lissabon-traktaten som et formål med EU-samarbejdet.

I praksis vil det betyde, at man ændrer EU's arbejdsmiljøregulering fra at være minimumstiltag til at være maksimumstiltag. Det vil svække arbejdsmiljøindsatsen og den generelle beskyttelse af arbejdstagere i en række europæiske lande.

EU-Kommissionen forsøger sig også igen og igen med at indføre oprindelseslandsprincipper, når det gælder virksomhedernes forpligtigelser. Det både overfor myndigheder og overfor deres ansatte. Det var tilfældet med ***Servicedirektivet*** og det nu kuldsejlede forslag til et ***E-servicekort***. Heldigvis er et markant flertal i Europa-Parlamentet opmærksomme på Kommissionen i disse spørgsmål, men det får ikke Kommissionen til at stikke piben ind. Tværtimod fristes man til at sige.

Håndhævelsesdirektivet for udstationering og den afsluttede revision af ***Udstationeringsdirektivet*** er udråbt som en stor sejr, der skal sætte en stopper for social dumping. Men det vil ikke ske! Selvom det måske nok er et meget lille skridt i rigtig retning, så løser det ikke problemerne. I den nu overståede forhandlingsproces har især Europa-Parlamentet indtaget en position, der vil kunne hjælpe de udstationerede arbejdstagere, medens Kommissionen og et flertal i Ministerrådet har været meget mere forslæbende.

BAT forsøger at påvirke alle disse og mange andre sager, der er til skade for europæiske arbejdstagere. Det gør vi alene overfor

danske politikere, embedsværket og regeringen, men vi gør det også sammen med vores kolleger samlet i Den Europæiske Føderation af Bygnings- og Træarbejdere (EFBT). Her har vi for alvor lagt pres på EU's besluttende organer, og har undertiden forhindret de værste konsekvenser af EU-lovgivningen. Det er tilfældet med både Udstationeringsdirektivet og E-servicekortet.

Udfoldelsen af vores overenskomster og lønsystemer er under pres

Den fri bevægelighed af arbejdskraft sætter også et særligt pres på minimallønsoverenskomsterne på det danske arbejdsmarked. Det gør det, fordi vi har opbygget et meget fleksibelt overenskomstsystem for forhandling af løn med udgangspunkt i lokale forhandlingsrettigheder, der sætter begge parter i virksomheden i en ligeværdig forhandlingsposition. Det betyder, at gennemsnitslønningerne ligger langt over minimallønsniveauet. Et niveau, der aldrig var tiltænkt at skulle udgøre "lønnen".

Vi ser to forskellige slags løndumping på BAT's områder:

1. ***Ren svindel***, hvor overenskomsten underbydes, og udenlandske medarbejdere aflønnes under det danske overenskomstniveau, ofte med brug af en bred palet af snyd og falsknerier. Man arbejder eksempelvis langt flere timer, end man får løn for. Lønsedlen er forfalsket. Der betales penge tilbage til virksomheden i form af "leje" af bolig, værktøj med mere. Eller der er de rene "money collectors", der følger arbejdstagerne hen til pengeautomaten på lønningsdag!

2. ***Overenskomsternes forhandlingsrettigheder gælder ikke for den udenlandske arbejdskraft***, hvor udenlandske medarbejdere ansættes og arbejder på overenskomstens mindsteniveau, som typisk er ca. 30 til 50 procent under gennemsnitslønnen i branchen det pågældende sted, og hvor alle forhold dikteres for de ansatte hjemmefra.

Det samme mønster viser sig gang på gang i de tusindvis af faglige sager, der er ført af BAT's medlemsforbund i de sidste 12-14 år vedrørende udenlandsk arbejdskraft. I 2017 havde vi over 500 faglige sager med udenlandsk arbejdskraft. I 2018 regner vi ikke med, at sagsmængden bliver mindre. Fælles for sagerne er også, at vi får medhold. Faktisk har vi nu rundet 100 millioner kr. i efterbetaling og bod på Metroen alene. Der er således tale om ret omfattende sager og store beløb, der snydes med.

Samtidig er der intet der tyder på, at antallet af udenlandske arbejdstagere på det danske arbejdsmarked er for nedadgående. Tværtimod, fristes man til at sige. Så hvis vi fortsat skal have et velfungerende og fleksibelt system for løndannelsen på vores arbejdsmarked, hvor man får som fortjent, så er vi nødt til at få gjort noget ved de negative effekter af den fri bevægelighed.

Hvis vi skal have vores medlemmers accept af EU, så er vi nødt til at have en tilgang til arbejdskraftens fri bevægelighed, som samtidig adresserer de udfordringer der er, og leverer nogle konkrete løsninger på de problemer, den skaber.

Hvad skal der til for at komme den sociale dumping til livs?

I nedenstående afsnit foreslår vi ***6 tiltag***, der efter BAT's opfattelse vil have en mærkbar effekt på udbredelsen af social dumping i EU. Vi bygger disse forslag på 20 års erfaring i bekæmpelsen af social dumping, 20 års erfaring i at prøve at sikre vore udenlandske kolleger lige forhold og 20 års erfaring i at forsvare overenskomsterne og den danske model!

Man kan for det ***første*** begynde med at give sociale rettigheder og arbejdstagerrettigheder samme forfatningsmæssige status som de 4 økonomiske friheder. Som det ser ud i dag har en æske tændstikker til eksport flere og bedre rettigheder end en arbejder, der sendes til et andet land. En ***Social Protokol*** (på dansk ville vi sige en arbejdsmarkedsprotokol) vil give et anderledes bedre og stærkere juridisk håndtag til at kunne sikre arbejdstagerrettighedernes reelle indhold og overholdelse, som vil bringe os noget af vejen. Den Sociale Protokol skal udfærdiges efter de forskrifter, som Den Europæiske Fagbevægelses Sammenslutning (EFS) har foreslået. Så hvis der er konflikt mellem de økonomiske rettigheder på den ene side og faglige/sociale rettigheder på den anden, så har de faglige/sociale rettigheder forrang. Dette er aldeles afgørende for at forsvare landenes faglige og sociale systemer og for at skabe et egentligt "Social Europe".

For det ***andet*** skal der indføres et obligatorisk fælles EU ID-kort med foto for alle vandrende og udstationerede arbejdstagere. Heraf skal det fra dag ét fremgå, hvem man er, hvem man arbejder for, hvor og hvordan man er socialt sikret og forsikret og hvor man betaler skat med mere. Alle oplysninger skal være i realtid, og både værtsland og hjemland skal direkte kunne undersøge rigtigheden af oplysningerne. Det allerede eksisterende A1 kort kan udbygges til dette formål. Samtidigt skal man fra dag ét have en underskrevet ansættelseskontrakt. Arbejdsgiveren skal holdes ansvarlig for omgåelse eller misbrug.

For det ***tredje*** skal udstationerede og vandrende arbejdstagere have samme garanti for et vist lønniveau og arbejdsvilkår, som det kendes fra "Green Card ordninger" for 3. landes statsborgere. Gennemsnitslønnen i hvert enkelt EU-land for det enkelte fag/arbejde kan danne grundlag herfor. Dette forslag er lidt at sammenligne med det engelske begreb "prevaling wage", som er den løn de fleste får. Dette er særligt vigtigt på minimallønsområderne, fordi det her forudsættes, at arbejdstagerne selv kan løfte lønnen ud fra den pågældende overenskomsts bestemmelser. Det får de bare aldrig mulighed for. De dikteres en løn et par kroner over mindstesatsen, og for de fleste udenlandske arbejdstagere er det et "take it or leave it"!

Vi ender derfor i en situation, hvor det på en stor del af arbejdsmarkedet er udenlandske arbejdstagere og deres arbejdsgivere, der dikterer løndannelsen i Danmark. Når EU- Kommissionens formand Jean Claude Juncker taler om samme løn for samme arbejde på samme sted, så er dette forslag designet til at virkeliggøre denne vision.

Derfor skal vi have positiv særbehandling af en sårbar gruppe EU-lønmodtagere, som dermed får samme type rettigheder som arbejdskraft fra 3. lande. Der er altså tale om en parallel til et system, som vi allerede kender, og hvor det i Danmark ikke kræver almengøring af overenskomster eller en særlig lovgivning om mindsteløn. Gennemsnitslønsrettigheder kan uden videre gøres gældende i alle EU-lande gældende for udenlandske arbejdstagere. Samtidigt vil det beskytte den danske model imod almengøring.

For det ***fjerde*** skal man ikke kunne sende vikarer over grænser. Et vikarbureau må være et nationalt anliggende. Vikarbureauerne er blandt de største skurke, når det gælder social dumping. Hvorfor er det, at et irsk vikarbureau sender en rumæner via et datterselskab på Cypern til Danmark for at arbejde? Det er for at snyde! Forudsætningen for udstationering er, at en udenlandsk virksomhed skal løse en konkret opgave i et andet land. Derfor giver det ikke mening, at man i dag kan udstationere medarbejdere gennem vikarbureauer. Mange af de groveste eksempler vi har set på social dumping i Danmark stammer fra vikarbureauer, hvor ydelsen udelukkende består i at formidle billig arbejdskraft mellem to forskellige arbejdsmarkeder og omgå de regler og aftaler, som landene hver især har. En vikar fra et andet land skal være ansat i et vikarbureau i det land, hvor der vikarieres. I øvrigt er vikarbegrebet utilstrækkeligt til at beskrive det, der foregår. En vikar er en arbejdstager, der midlertidigt

erstatter en anden arbejdstager, der af en eller anden omstændighed ikke passer sit vanlige arbejde. Det kan være sygdom, barsel, ferie, uddannelse eller andet, der er årsagen hertil. De såkaldte vikarer vi ser i dag erstatter ingen på denne måde. De hyres ind, i stedet for at virksomheden har egne ansatte. I Sverige kaldes disse for "Bemanningsföretag" og i England for "Pay Roll Companys". Hvilket er en langt bedre beskrivelse end Vikarvirksomhed!

For det ***femte*** skal "falske selvstændige" ikke kunne løse opgaver på tværs af grænser. De såkaldte selvstændige uden ansatte, som vi ser fra andre lande, har aldrig drevet selvstændig virksomhed i det land de kommer fra. Deres "virksomhed" er alene skabt til at omgå et ansættelsesforhold i et andet land. Ofte ved de ikke engang selv, at de ejer deres egen virksomhed. Alle, der løser opgaver i et andet land, skal i udgangspunktet have et reelt ansættelsesforhold i en virksomhed hjemmehørende i værtslandet eller i en virksomhed, der opfylder udstationeringskravene. Der vil naturligvis skulle laves undtagelser for denne regel, som kunne indgå på en positiv liste.

For det ***sjette*** skal Udstationeringsdirektivet stadfæstes til at være et minimumsdirektiv, der giver udstationerede medarbejdere minimumsrettigheder. Det er fint at have et direktiv, der giver udstationerede medarbejdere en række minimumsrettigheder, men det må ikke på en og samme tid bevirke, at der så ikke kan opnås mere for den udstationerede. Hvis det sker, så risikerer vi en åben ladeport for, at udenlandsk arbejdskraft kan bruges til at underbyde lokale og nationale løn- og arbejdsforhold.

De beskrevne 6 punkter er blandt andet inspireret af tænkningen bag ILO-konventionen 94 og reglerne for beløbsordningen for 3. landes arbejdstagere. Der er derfor ikke tale om tiltag, som vil begrænse den fri bevægelighed for arbejdskraft. Men tiltag, der vil forbedre mulighederne for, at udstationeringer og brug af udenlandsk arbejdskraft sker på lige, reelle og ordentlige vilkår.

Vi har brug for EU

Vi har imidlertid brug for EU. Et EU, hvor den fri bevægelighed er fair og ligeværdig! Et EU, der er med til at skabe job til en løn, som man kan leve af og forsørge sin familie for. Et EU, der står for uddannelse, opkvalificering, innovation, forskning og grøn omstilling.

Vi har ikke brug for, at det europæiske fællesskabs institutioner spiller Europas befolkninger ud imod hinanden, sådan som det sker nu. Det gør kun, at befolkningerne mister tilliden til fællesskabet og søger de alternative helbredere.

3kg

Vil du vide mere, så kontakt os på nedenstående adresse

Bygge-, Anlægs- og Trækartellet
Kampmannsgade 4
1790 København V
www.batkartellet.dk
Tlf. 70 300 300